

Prošle godine u svetu je u čistu energiju uloženo više od 330 milijardi dolara investicija, dok je u Srbiji njihov nivo zanemarljiv. Iako je Srbija nominalno preuzela obavezu da do 2020. godine poveća udeo obnovljivih izvora energije na 27 odsto, domaćom energetsom strategijom, za razliku od ostatka razvijenog sveta, i dalje dominira ulaganje u proizvodnju struje iz uglja, koja pravi godišnji trošak u zdravstvenom sistemu Srbije od 4 milijarde dolara.

Energetska strategija Srbije na štetu zagađenja i zdravlja građana

Koliko je štetna proizvodnja struje iz uglja pokazuje podatak neprofitne organizacije HEAL iz marta ove godine, da region Balkana korišćenjem uglja za proizvodnju struje napravi 8,5 milijardi dolara zdravstvenog troška, od čega najviše trpe građani Srbije, izlažući se godišnjm trošku za narušeno zdravlje od 4 milijarde dolara.

Ali čini se da ušteda novca i briga o zdravlju ljudi, nikoga u Srbiji ne interesuje. Prema proceni HEAL, srpske termoelektrane na ugalj nalaze se među najvećim zagađivačima u Evropi sa godišnjom emisijom od 284 hiljade tona SO₂, a zdravstveni troškovi, koje stvaraju mere se milijardama evra. Međutim, Srbija se i dalje oslanja na energiju dobijenu od uglja, tako da se 60 odsto ukupne električne energije proizvodi u termoelektranama, dok je od obnovljivih izvora proizvedeno svega 0,66 odsto.

I pored svih ekonomskih pokazatelja i računica, kao i zdravstvenih i ekoloških argumenata, Srbija će se i u budućnosti oslanjati na proizvodnju uglja, što potvrđuje i Strategija energetike. Tim dokumentom je predviđeno da se u Kolubarskom regionu do 2060. godine iskopava oko 40 miliona tona uglja godišnje. To je u suprotnosti sa Strategijom borbe protiv klimatskih promena, zbog čega bi, smatraju stručnjaci, država trebalo što pre da se izjasni po pitanju planova proizvodnje energije i zaštite životne sredine. Prema podacima Centra za ekologiju i održivi razvoj, Srbiji je za tranziciju na zelenu energiju do 2050. godine potrebno da godišnje ulaže u sektor obnovljivih izvora energije između 30 i 50 miliona evra, uz značajno povećanje mera energetske efikasnosti u svim sektorima. To u ovom trenutku ne deluje realno, jer Srbija nema taj novac, a nije učinila mnogo da uslove za ulaganje u taj sektor učini primamljivim za potencijalne investitore.

Da li će Srbija i u kojoj meri slediti svetski trend o smanjenju postrojenja na ugalj, teško je reći, pogotovo, ako se zna da se gradi još jedan blok u TE "Kostolac", sredstvima od kredita kineske banke "Exim bank". A upravo je Kina prekinula izgradnju velikog broja svojih velikih projekata na ugalj. I ostale zemlje smanjuju tu vrstu proizvodnje, pa je tako Kanada najavila da će u narednih petnaest godina zatvoriti sve svoje termoelektrane.

Posle stupanja Pariskog sporazuma na snagu, finansiranje projekta na ugalj biće sve teže,

jer ni komercijalni investitori, ni međunarodne finansijske institucije, poput Svetske banke i Evropske banke za obnovu i razvoj, ne žele da finansiraju nove kapacitete na uglj.

Zaštita životne sredine, princip zbog koga će Srbija morati da menja politiku

Pariskim sporazumom, koji je usvojen u decembru prošle godine, na svetskom klimatskom Samitu, 193 zemlje sveta, uključujući i Srbiju, obavezale su se da će progresivno smanjivati emisiju gasova staklene bašte. Stručnjaci smatraju da postojeća politika Vlade Srbije nije orijentisana ka smanjenju emisije gasova sa efektima staklene bašte. Prema podacima Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine, klimatske promene, odnosno periodi suša i obilnih padavina, državu su u poslednjih 16 godina koštali pet milijardi evra.

Zbog toga će Srbija morati da menja energetska politiku i usmeri je na obnovljive izvore energije, koliko zbog troškova, toliko i zbog obaveza, koje je preuzela u okviru pregovora sa EU u poglavlju 27, ali i kroz Parisku konvenciju.

Za ostvarenje tog cilja, prema procenama, neophodno je da obezbedi godišnje do 50 miliona evra, što se u ovom trenutku čini kao "nemoguća misija". Prema podacima Ministarstva energetike, ukupan raspoloživ potencijal obnovljivih izvora energije u Srbiji procenjuje se na 5,65 miliona tona ekvivalentne nafte, a trenutno se koristi tek trećina, odnosno, manje od dva miliona. Srbija godišnje troši oko 10 Mten finalne energije, a potencijal u obnovljivim izvorima može da pokrije polovinu te potrošnje. Od ukupno 1.092 megavata zelene energije, sa kojima trenutno raspolaže, polovina je iz energije vetra 500 megavata, a ostalo iz biomase, gasa, solarne i hidroenergije. U poslednjih par godina izgrađena 61 mini hidrocentrala, ukupne instalisane snage 40 megavata, 103 solarne elektrane, dve vetroelektrane i pet elektrana na biogas.

Za prvi vetropopark u Srbiji bilo je potrebno sedam godina-propisi ne podstiču ulaganje Srbija u ovoj oblasti poprilično kaska za razvijenim zemljama, a više od deset godina kasni i sa donošenjem zakonske regulative, u odnosu na razvijene zemlje. To svakako nije stimulativan ambijent za investitore. Pored toga, problem je i spora i neefikasna administracija, kako na nacionalnom, tako i na lokalnom nivou. Zbog toga ne čudi što je za izgradnju prvog vetroparka, jačine 10 MW, koji je prošle godine izgradila kompanija MK "Fintel Vind", kod Kule u Vojvodini, bilo potrebno čak sedam godina. U tom periodu zakonska regulativa menjala se nekoliko puta, ali i dalje ne postoji sistemsko rešenje, koje reguliše lokacije za izgradnju vetroparkova, kao i druge aspekte, kao što je dostupnost elektro-energetske infrastrukture i mreže, koja bi proizvedenu energiju preuzela i distribuirala, zaštita životne sredine. Sve to se negativno odražava na nameru investitora da ulažu, pogotovo ako se ima u vidu da je za povraćaj investicije u obnovljive izvore energije potrebno 7 do 10 godina.

Srbija: Struja iz uglja košta zdravstveni sistem godišnje 4 milijarde dolara godišnje

izvor: ekonomski.net